Dumitru C. Stătescu - Pulbere în vânt

„... that all the choir of heaven and furniture of the earth, in a word all those bodies which compose the mighty frame of the world, have not any subsistence without a mind.”
George Berkeley

„Prin urmare, bătrânii spun adevărul”, gândi Isaac privind vălătucii de ceață cum clocoteau în depărtare, aproape de linia orizontului. „Mintea Domnului nu e nesfârșită”. Opri catârul și descălecă, apoi își duse mâna streașină deasupra sprâncenelor și își făcu roată privirea. În spatele său, într-acolo de unde venise, deșertul se întindea nesfârșit, cât vedea cu ochii. În față însă, pustiul se sfârșea neașteptat, pierzându-se într-o mare tremurătoare de abur străveziu. Deasupra, soarele dogorea, o pată incandescentă pe cerul de un albastru palid.

„Am ajuns”, își anunță el animalul cu glas tare, apoi își desprinse butelca de la oblâncul șeii și luă o înghițitură de apă. „Am ajuns, în sfârșit. E marginea lumii”.

Isaac răsuflă cu ușurare.Călătoria sa prin pustiul arzător și uscat al Saarului se încheiase în cele din urmă. Fusese un drum lung și anevoios, și nu de puține ori îl bătuse gândul să renunțe și să facă cale întoarsă, însă își păstrase credința în suflet, și iată, gândi el mulțumindu-i lui Jahveh, iată că răzbise. Acum, așa cum i se poruncise în vis, tot ce avea de făcut era să aștepte.

Se așeză în genunchi pe pământul uscat și prăfos și, închizând ochii, începu să se roage.
***

Cu patru săptămâni în urmă, Isaac pornise la drum în deșert, spre a împlini voia Domnului Dumnezeului său.

În noaptea dinaintea plecării, Jahveh Însuși i se arătase în vis. „Isaac”, îi vorbise acesta, ațintindu-și asupră-i, din înaltul cerului, dintre nori, ochii Lui pătrunzători și triști, „venit-a sorocul legământului nostru. Stii prea bine ce ai de făcut. Mă voi înfățișa ție în deșertul Saarului, la hotarul lumii tale, și îți voi mărturisi.”

În clipa următoare, Isaac se trezise din somn ca fulgerat, în întunericul cortului său. În toiul nopții, își deșteptase nevasta, pe Ruth, și îi poruncise să pregătească degrabă cele trebuincioase drumului. „S-a împlinit sorocul”, îi spusese. „A venit timpul”.

Recoltele așteptau să fie culese pe câmpurile de la marginea satului, neguțătorii salmiți trebuiau să sosească din zi în zi cu mărfuri rare de dincolo de Ocean, iar cel de-al treilea prunc urma să i se nască nu mai târziu de o săptămână, însă Isaac plecase fără întârziere din Tahrat, spre sud, încă înainte să se ivească zorii, fără să privească în urmă, lăsând treburile neamului său în seama celor mai tineri și în mâinile Preamilostivului. Străbătuse pustiul Saarului călare și pe jos, prin arșița soarelui și prin gerul nopții, croindu-și drum prin furtunile de nisip iscate de vânturile potrivnice, drămuindu-și cu grijă proviziile de apă și merindele și neîngăduindu-și decât rareori câteva ceasuri de odihnă.

În prima parte a drumului fusese nevoit să facă față atacurilor haitelor de rokki, apoi pe măsură ce înainta, iar vietățile pământului și văzduhului dispărură cu desăvârșire din calea lui, alungate de vitregia deșertului, Isaac trebuise să se lupte din răsputeri pentru ca monotonia

priveliştii pustii ce i se înfăţişa privirii să nu i se strecoare în suflet şi în minte şi să nu-i clatine credinţa. De atâtea ori se întrebase, ostenit, flămând şi însetat sub soarele necruţător al deşertului Saar: oare de ce alesese Preaputernicul aceste locuri sălbatice, de la marginea lumii sale, pentru a-şi întâlni supusul? „Atâta lucru să ştii de la mine, băiete”, îi răsunase atunci în auz vocea răposatului său părinte, ca de fiecare dată când era gata să-şi piardă încrederea în înţelepciunea lui Jahveh ,”orice, numai credinţa în Cel Preaputernic să n-o rătăceşti. Căci fără ea nu suntem decât pulbere în vânt.”
***

Lumea devenise uimitor de simplă, îşi spuse Isaac, isprăvindu-şi rugăciunea, aici, către hotarele minţii lui Jahveh. Jos - pământul sterp, cenuşiu, întinzându-se la nesfârşit; deasupra - cerul senin, azuriu, fără pată. Se împreunau undeva în zare, într-o linie pe care o ştia perfect orizontal?, ascunsă acum în spatele fuioarelor de ceaţă ce fremătau necontenit, vestind apropierea capătului lumii. Într-adevăr, gândi Isaac, bătrânii nu născociseră nimic din cele ce însemnaser? în Scripturi: aici, la marginea creaţiei sale, mintea lui Jahveh ostenise să inventeze lucruri şi întâmplări, aşa că Domnul hotărâse să lase lumea pustie, golaşă, aşa cum o închipuise la început.

Urmând tradiţia stirpei sale de învăţaţi, Isaac studiase din scoarţă în scoarţă Scripturile, mai întâi copil fiind, străduindu-se să memoreze şi copiind cu grijă frazele ce i se păreau pe-atunci atât de întortocheate şi obscure, apoi ca adolescent, punând cu încăpăţânare la îndoială adevărul celor scrise, cu aroganţa sfidătoare a vârstei, şi, în cele din urmă bărbat în toată puterea cuvântului, căpetenie a cătunului său, încercând să soarbă înţelepciunea fără margini a învăţăturilor acelora simple şi pline de tâlcuri, adunate de înaintaşii lui de-a lungul vremii. La bătrâneţe, dacă Preaputernicul avea să-i îngăduie aceasta, avea să adauge el însuşi, cu vopsea roşie pe pieile tăbăcite de animale, lucrurile însemnate pe care le va fi aflat în timpul vieţii.

Cu mult timp în urmă - Soarele răsărise şi apusese de atunci de trei mii de ori câte trei mii, spuneau Scripturile - Jahveh plăsmuise lumea cu toate lucrurile dintr-însa, dimpreună cu numele lor. O făurise însă - îi desluşise cândva străbunicul său - nu aşa cum neguţătorii salmiţi îşi construiau plutele mari cu care străbăteau oceanele, îmbinând laolaltă drugi de lemn şi bucăţi de pânză, ci mai degrabă în felul în care meşterii de dincolo de Munţii Păduroşi sculptau statuile lor din saher şi ambru, modelând cu iscusinţă materialul amorf, dând la o parte ce era de prisos şi dezvăluind privirii formele nebănuite ce se născuseră în minţile lor; tot astfel, strălucirea gândului lui Jahveh împrăştiase întunericul atotstăpânitor al începuturilor şi scosese la iveală, de sub vălurile nefiinţei, lumea Sa.

Si isprăvindu-şi Jahveh lucrarea, îi adunase pe toţi cei cărora le dăduse duh din duhul său pe muntele Lai - un munte ce se înălţa semeţ chiar în centrul tinerei lumi, vârful său ajungând în împărăţia norilor- şi li se arătase lor aievea, cu chipul Lui adevărat, înconjurat de cete de îngeri, şi le vorbise. Îi înştiinţase că el era ziditorul acestei lumi şi că de-atunci înainte le-o dădea lor în stăpânire. „V-am făurit pe toţi după chipul şi asemănarea mea”, le spusese, „dar de-acum încolo, trebuie să vă croiţi drum singuri.Creşteţi şi vă înmulţiţi!”

Glasul Domnului era de o blândeţe fără seamăn, statea scris în Scripturi, iar chipul Lui, răspândind o lumină caldă, binefăcătoare, era cel al unui bătrân ostenit de vreme, cu barbă lungă, înspicată şi plete cărunte, însă privirea sa limpede era neînchipuit de tristă. Atunci cineva, un câmpean puternic şi mândru, strămoşul său de os bărbătesc, după cum aflase Isaac, îşi ridicase vocea şi cutezase să-L întrebe despre pricina mâhnirii Sale, iar Jahveh grăise: „Zidit-am o lume nouă şi, cu toate că sufletul meu se bucură pentru asta, bucuria mea e

searbădă şi nu-i deplină. Am chibzuit şi am hotărât că nu e încă vremea să ştiţi care anume e lucrul care mă amăreşte şi mă-ntristează. Vă făgăduiesc însă că veţi afla, când timpul va sosi, când veţi fi îndeajuns de înţelepţi ca să puteţi primi adevărul. Fac aici legământ", îşi îndreptase apoi Jahveh privirea către cel care îi vorbise, "că mă voi înfăţişa urmaşilor tăi dintr-a o mia speţă, în pustiul Saar, precum mă înfăţişez ţie aici, şi le voi mărturisi lor lucrul pe care vi-l ascund vouă acum, căci acest lucru trebuie să-l cunoaşteţi şi îl veţi cunoaşte..."

Acum sorocul se împlinise, îşi spuse Isaac, iar Fiii Ziditorului aveau să afle în sfârşit pricina tristeţii Domnului Dumnezeului lor. Nimeni nu îndrăznise să-şi închipuie că poate ghici înainte de vreme care anume era lucrul acela care-l mâhnea într-atât pe Jahveh; era probabil un lucru grozav, credea Isaac, de vreme ce El Însuşi amânase atâta vreme să li-l dezvăluie, însă nu se temea câtuşi de puţin din pricina lui. Stia prea bine că, având credinţa în suflet şi pe Jahveh alături, nici o primejdie nu era prea mare, nici o piedică nu era de netrecut.

O mie de generaţii se perindaseră aşadar de la Facerea Lumii. Jahveh îşi ţinuse cuvântul şi, ca orice părinte înţelept, îi lăsase pe fiii săi să răzbească singuri în lumea pe care le-o dăruise. În răstimpul ce se scursese de atunci, li se înfăţişase rareori şi niciodată aievea, ivindu-se în visele unora dintre ei în vremuri de restrişte spre a-i îmbărbăta şi a le reda încrederea. Chipul său, spuneau cei cărora li se arătase, rămăsese blajin şi luminos, dar cuprins de aceeaşi tristeţe adâncă, fără leac.

Timp de o mie de generaţii, cugetă Isaac, făpturi asemenea lui, unite în credinţa lor nestrămutată în Cel Preaînţelept, se născuseră, vieţuiser? şi muriser?, rugându-se cu stăruinţă lui Jahveh şi slăvindu-L necontenit şi tot astfel, era încredinţat, aveau sa moara şi să se nască în continuare, de-a pururi, întru lauda Sa nepieritoare.

Cei împovăraţi de ani se stingeau în tihnă, dăruindu-şi trupurile ţărânii şi încredinţându-şi împăcaţi duhul ce-i însufleţise celor care veneau pe lume. „Căci nimic nu dispare şi totul e veşnic", gr?iau Scripturile, „iar oamenii sunt cu toţii la fel. Deşi par osebiţi prin înfăţişare şi felul de se purta", îşi aminti Isaac ca prin vis cuvintele străbunicului său însemnate pe pieile tăbăcite," ei sunt de fapt, în străfundul sufletelor lor, aidoma, cu toţii fii ai lui Jahveh, cu toţii plămădiţi de El întocmai - după chipul şi asemănarea Sa - şi sălăşluind netulburaţi în miezul minţii Sale, cu toţii laolaltă purtându-L în suflet necontenit, ca pe un nepreţuit giuvaer. Căci de vor uita vreodată de El, iar El le va pieri din suflet, vremuri amarnice vor veni asupră-le, şi lumea se va nărui în jurul lor, iar ei în pulbere se vor preface, nimic mai mult decât pulbere în vânt."

***

„Isaac?" O voce blândă, şoptită.

Nici un răspuns.

„Isaac!", răsună iar vocea, poruncitoare de astă dată, uşor dojenitoare, dar fără nici o umbră de mânie în ea.

Isaac tresări ca fulgerat şi se ridică într-o rână. Aţipise. Auzi fornăitul neliniştit al catârului în apropiere, iar printre pleoapele întredeschise zări o siluetă albă, ceţoasă, ce părea că pluteşte la

două palme deasupra solului, la câţiva paşi în faţa sa. Se frecă la ochi, iar imaginea îşi lămuri contururile.

Era un bătrân înveşmântat într-un strai lung, sprijinindu-se într-un toiag înalt şi noduros.

Era bătrânul din vis.

Era Jahveh.

„Doamne!”, rosti Isaac sărind în picioare. „Ai venit...”

„Venit-am, Isaac”, răspunse Jahveh, „şi mă înfăţişez ţie ca să împlinesc legământul ce l-am făcut odată cu străbunul tău. Socot că a sosit acum vremea să aflaţi adevărul. Si nădăjduiesc din toată inima să-l puteţi îndura...”

Isaac îl privi cu luare-aminte pe bătrânul din faţa sa. Purta o robă simplă, cenuşie, lungă până la glezne, iar picioarele desculţe nu-i atingeau pământul. Plete cărunte i se revărsau pe umeri, iar barba albă, bogată îi ajungea până la brâu. Sub sprâncenele stufoase, ochii săi erau adânci şi trişti, nemăsurat de trişti, de parcă tot amarul lumii s-ar fi adunat în ei. Si, la urma urmei, gândi Isaac, poate că aşa şi era...

„Cu Tine alături, Doamne, nici o povară nu e prea grea”, spuse el cu însufleţire.

„Oh, Isaac”, şopti bătrânul înfiorat, lăsându-se să coboare cu tălpile goale pe pământul prăfos şi crăpat de uscăciune, „dac-ai şti...”

Preţ de câteva zeci de clipe se lăsă tăcerea. Jahveh, ţinându-şi capul plecat şi murmurând în barbă, părea cufundat în gânduri, nişte gânduri grele şi neguroase, cugetă Isaac cu amărăciune, căci o mâhnire nesfârşită, chinuitoare se citea pe chipul său.

„Doamne?”, îndrăzni el.

„Prea bine, Isaac”, suspină bătrânul, ca şi cum fusese silit să ia o hotărâre dureroasă. „Prea bine.Vei afla.Dar pentru asta trebuie să ai încredere în mine”.

***

„Ei bine, Isaac” spuse Jahveh,părând că-şi cântăreşte îndelung vorbele, „întâi de toate, trebuie să afli că lumea ta... lumea ta nu există...”

Isaac înghiţi în sec. Pesemne că Domnul vrea să mă încerce, îşi spuse încurcat. Dinadins îmi spune lucruri pe care şi un prunc le ştie...Învăţăturile bătrânilor erau limpezi şi era un lucru lesne de înţeles pentru orişicine. „Nici un lucru nu există în sine”, spuneau Scripturile. „Afară numai dacă o minte îl gândeşte”.

„Poţi înţelege asta, Isaac?”, întrebă neîncrezător Domnul. „Nimic din ce e în jurul tău nu există cu adevărat. Satul în care trăieşti de când te-ai născut, câmpiile, munţii şi oceanele

lumii tale, nimic din toate acestea... Nici chiar tu, Isaac, soţia şi copiii tăi pe care îi iubeşti atât de mult, părinţii răposaţi de care îţi e dor...

Am plăsmuit lumea aceasta din nimic. Am închipuit-o cândva din gânduri înşelătoare, adăpostind-o în sălaşul ocrotitor al minţii mele, şi numai acolo se găseşte ea, nicăieri altundeva, ferecată înlăuntrul cugetului meu. Căci atâta doar sunteţi, tu şi lumea ta: gânduri scânteind înlăuntrul minţii mele. Nimic mai mult. Existaţi numai pentru că eu vă gândesc. Cum aş putea să-ţi dovedesc spusele mele, care-ţi vor fi părând atât de ciudate? Nu ştiu. Mă tem însă c-o voi face curând, iar când se va întâmpla aceasta, totul va fi pierdut...

Ci nu mă-ntreba pentru ce v-am creat. Sufletul mi-era pe atunci singur şi stingher şi n-am luat seama la fructul care stătea să rodească în mintea mea. Nu-mi pare rău însă pentru asta, căci socotesc că e mai bine să fii vremelnic decât să nu fi defel, şi e mai bine să fii, chiar şi numai o părelnică nălucire, decât să nu fi nicicum."

Isaac asculta încremenit. Domnul nu părea câtuşi de puţin că glumeşte, şi totuşi... oare nu Îşi dădea seama că ei ştiau asta deja, că o ştiuseră dintotdeauna? De ce ar fi trebuit să-i dovedească ceea ce era de la sine înţeles:erau cu toţii Fiii Domnului, născuţi din lucrarea măiastră a gândurilor Sale. Si cum se putea ca lumea lui să fie doar o nălucire vremelnică, atâta vreme cât - era limpede ca lumina zilei - orice lucru trebuia să fie închipuit ca să existe cu adevărat şi nu înceta să fiinţeze decât atunci când nici o minte nu se mai străduia a gândi la el?

„Crezusem la început că-mi voi găsi alinarea pe tărâmul pe care îl zămislisem, curat şi liniştit, aşa cum sufletul meu nu putea niciodată să fie. Tristă amăgire! Căci hotarele a ceea ce creasem se închiseră curând minţii mele, şi n-am mai izbutit să pătrund dincolo de ele decât cu mare greutate şi pentru scurtă vreme, ajungând acolo doar rareori, strecurându-mă în visele voastre. Vezi tu, Isaac, lumea în care trăieşti fiind o plăsmuire a cugetului meu,lucrurile ei sunt mai strâns rânduite, urzeala ei e mai fină decât aş putea-o eu însumi străpunge ..."

Aşadar, de aceea m-a chemat aici, în pustiu, la marginea lumii, pricepu Isaac, înfiorându-se. Nu poate răzbate mai departe.

„... şi, cu toate acestea, e firavă, o ţesătură de gânduri, şi are nevoie de adăpostul minţii mele ca să dăinuie. Iar mintea mea, Isaac..."

Jahveh se opri şi suspină adânc, de parcă o stavilă de netrecut s-ar fi ridicat în calea cuvintelor Sale. Închise ochii şi Îşi trecu mâna prin pletele lungi, de culoarea zăpezii. Când vorbi din nou, glasul Îi tremura.

„Mintea mea, aşa cum nu este nemărginită, nici veşnică nu este..."

Isaac tresări de parcă cineva l-ar fi izbit în moalele capului. Un sentiment covârşitor de vinovăţie şi nevrednicie îi năpădi dintr-o dată; se simţea de parcă întreg cerul se prăbuşise asupra sa. Se aruncă în genunchi, la picioarele bătrânului, cu fruntea atingând pământul.

„Oh, Doamne”, murmură el, „Rogu-Te Doamne, nu Te îndoi de credinţa fiiilor Tăi preasupuşi, căci pulbere în vânt suntem fără de Tine. Nimic mai mult decât pulbere în vânt...”

„Ridică-te, Isaac!”, îi porunci Jahveh. „Si vino-ţi în fire! Căci nu mă-ndoiesc defel de credinţa voastră, dar fiece lucru îşi are timpul său. Nimic pe lume nu e veşnic şi nici eu însumi nu sunt fără de moarte. Vremea mea are să se isprăvească în curând şi nimeni nu poate face nimic ca să împiedice asta. Dar nu sfârşitul meu e cel care mă-ndurerează. Gândul ce nu-mi dă pace şi-mi umple sufletul de amărăciune e că voi, fiii mei neprihăniţi... voi... veţi pieri o dată cu mine. Căci după ce ultima frântură de cuget se va stinge din mintea mea, întreaga voastră lume va cădea pradă neantului, iar voi pierduţi veţi fi pe vecie...”

O uimire fără margini îl cuprinse pe Isaac; nu-şi venea a crede urechilor. Fiece lucru îşi are timpul său? Nimic pe lume nu e veşnic? Oare ce voia să spună Preaînţeleptul? Pentru ce voia să-l amăgească? Hotărât lucru, vorbele lui Jahveh nu aveau nici o noimă, îşi spuse Isaac nedumerit. Căci, neîndoielnic, bătrânii nu greşeau: rânduiala lumii era temeinic cumpănită, iar lucrurile ei erau închegate laolaltă prin fibre trainice, pe care curgerea timpului nu le putea destrăma. Aşa cum fusese învăţat, Isaac ştia că lumea sa şi împărăţia cerurilor erau îngemănate pe vecie printr-un păienjeniş tainic, nevăzut de legături îndoite ce uneau laolaltă duhul Părintelui din înalturi cu minţile tuturor făpturilor mărunte ce mişunau pe pământ şi pe care spiritul Său le zămislise. Cum putea atunci Domnul să se teamă că va pieri, de vreme ce ştia că credinţa fiilor Săi era nestrămutată?

„Nu ştiu când va fi să se întâmple aceasta”, continuă Jahveh, „dar trupul meu împuţinat şi nevolnic îmi dă de veste că nu peste multă vreme. De aceea am socotit că a venit timpul să aflaţi cele ce ţi-am spus, pentru ca sfârşitul, atunci când va veni, să nu vă găsească neîmpăcaţi. Nădăjduiesc numai să aflaţi în sufletele voastre pacea şi în cugetul vostru înţelepciunea ca să-l primiţi aşa cum se cuvine. Si poate, cumva, să găsiţi puterea să mă iertaţi...”

Un gând năstruşnic îi trecu atunci prin minte lui Isaac. Îi venea tare greu să-i dea crezare, însă, pe de altă parte, îşi dădea seama că era singurul care putea da vreun înţeles cuvintelor ciudate ale Domnului: Jahveh vorbise de parcă n-ar fi ştiut!

Jahveh rostise vorbe fără noimă şi de prisos, spunând că lumea lui Isaac nu exista, ca şi cum nu toate lucrurile ar fi avut trebuinţă pentru a fiinţa de lucrarea stăruitoare a unei minţi care să le smulgă nefiinţei, ca şi cum unele ar fi putut să existe aşa, stinghere, rupte de duhul vreunei făpturi care să le închipuie, precum un bolovan plutind nestânjenit pe deasupra pământului, suspendat în văzduh.

Jahveh se temea că avea să piară curând, de parcă n-ar fi existat nenumăraţii lui fii născuţi din al Său gând, care credeau cu tărie şi I se rugau necontenit, care trudeau fără odihnă în cugetul lor... De parcă El însuşi ar fi fost asemenea uneia dintre fiinţele acelea stranii, înspăimântătoare din poveştile cu care bătrânii obişnuiau să-i sperie pe cei mici, creaturi vremelnice care vieţuiau pe tărâmul-de-dincolo-de-lume, de nimeni gândite şi adăpostind într-însele, neştiuţi, germenii ruinei şi putreziciunii.

Era oare cu putinţă? se întrebă Isaac. Era oare cu putinţă ca Jahveh să nu cunoască natura Sa adevărată, substanţa din care El Însuşi era alcătuit, felul în care lucrurile din ceruri şi cele de pe pământ erau înlănţuite pe veci unele de altele?

„Doamne", grăi Isaac, întinzând braţele către bătrânul ai cărui ochi erau de-acum scăldaţi în lacrimi. „Alungă-ţi din suflet teama pierzaniei, căci lucrurile ce se bizuie pe lucrarea gândului, veşnice sunt. Suntem, într-adevăr, eu şi semenii mei dimpreună cu lumea în care vieţuim, plăsmuiri ale minţii Tale, dar o, Jahveh, Făuritorule, ce altceva eşti Tu Însuţi decât o închipuire, o închipuire iscată din văpaia gândurilor noastre înmănunchiate întru sfântă credinţă?"

Dumitru Cl. Stătescu
08.03.2009